

## Dikastérium pre náuku viery

### Tlačové vyhlásenie o prijatí dokumentu *Fiducia supplicans*

4. januára 2024

Toto tlačové vyhlásenie má za cieľ pomôcť objasniť prijatie *Fiducia supplicans*, pričom zároveň odporúčame pozorne si prečítať celé vyhlásenie pre lepšie pochopenie významu toho, čo predkladá.

#### 1. Doktrína

Pochopiteľné vyjadrenia niektorých biskupských konferencií k dokumentu *Fiducia supplicans* majú svoj význam, lebo poukazujú na potrebu dlhšieho obdobia pastoračnej reflexie. Obsah týchto vyjadrení nemožno interpretovať ako názor doktrinálnej opozície, pretože dokument je v otázkach manželstva a sexuality jasný a klasický. Vo vyhlásení je niekoľko silných vyjadrení, ktoré nenechávajú v tomto ohľade žiadne pochybnosti:

„Toto vyhlásenie zostáva pevne založené na tradičnej náuke Cirkvi o manželstve a nepripúšťa žiadny druh liturgického obradu alebo požehnania podobného liturgickému obradu, ktorý by mohol v tomto ohľade spôsobiť zmätok.“ *Voči iregulárnym párom sa koná bez toho*, „aby sa oficiálne potvrdila platnosť ich stavu alebo sa nejakým spôsobom zmenilo trvalé učenie Cirkvi o manželstve“. (*Predstavenie*)

„Preto sú neprípustné obrady a modlitby, ktoré by mohli spôsobiť zmätočnú zámenu medzi tým, čo je konštitutívnym znakom manželstva ako ‚výlučného, stabilného a nerozlučiteľného zväzku medzi mužom a ženou, prirodzene otvoreného pre plodenie detí‘, a tým, čo mu odporuje. Toto presvedčenie vychádza z trvalej katolíckej náuky o manželstve. Iba v tomto kontexte nachádzajú sexuálne vzťahy svoj prirodzený, správny a plne ľudský význam. Náuka Cirkvi v tomto bode zostáva nemenná.“ (4)

„Taký je aj zmysel *responsa* vtedajšej Kongregácie pre náuku viery, kde sa uvádza, že Cirkev nemá právomoc udeľovať požehnanie zväzkom osôb rovnakého pohlavia.“ (5)

„Z tohto dôvodu, keďže Cirkev vždy považovala za morálne dovolené len tie sexuálne vzťahy, ktoré sa prežívajú v manželstve, nemá moc udeľovať svoje liturgické požehnanie, ak by to nejakým spôsobom mohlo poskytnúť istú formu morálnej legitimity zväzku, ktorý sa za manželstvo len vydáva, alebo mimomanželskej sexuálnej praxi.“ (11)

Je zrejmé, že neexistuje priestor pre dištancovanie sa od tohto doktrinálneho vyhlásenia *alebo* jeho považovanie za heretické z hľadiska náuky, teda odporujúce cirkevnej tradícii či rúhavé.

#### 2. Praktické prijatie

Niektorí biskupi sa však zvlášť ostro vyjadrujú k praktickému aspektu: k možnému požehnaní iregulárnych párov. Vyhlásenie obsahuje návrh krátkych a jednoduchých pastoračných požehnaní (nie liturgických, ani ritualizovaných) iregulárnych párov (nie *zväzkov*), pričom sa zdôrazňuje, že ide o požehnania bez liturgickej formy, ktoré neschvaľujú, ani neospravedlňujú situácie, v ktorých sa tieto osoby nachádzajú.

Dokumenty Dikastéria pre náuku viery ako je *Fiducia supplicans* si môžu vzhľadom na ich praktické aspekty vyžadovať viac alebo menej času na aplikáciu, v závislosti od miestnych okolností a rozlišovania každého diecézneho biskupa s jeho diecézou. Na niektorých miestach neexistujú žiadne ťažkosti a je možná okamžitá aplikácia, na iných miestach je potrebné ponechať veci bez zmeny a zároveň venovať toľko času, koľko je potrebné, na čítanie a výklad dokumentu.

Niektorí biskupi napríklad stanovili, že každý kňaz musí vykonať akt rozlišovania a že toto požehnanie môže konať len v súkromí. Nič z toho nie je problematické, ak sa takéto vyjadrenie podáva s náležitým rešpektom voči textu podpísanému a schválenému samotným najvyšším veľkňazom a určitým spôsobom sa snaží akceptovať v ňom obsiahnutú úvahu.

Každý miestny biskup má z titulu svojej služby vždy moc rozlišovať *in loco*, teda na konkrétnom mieste, ktoré pozná lepšie ako ostatní, pretože ide o jeho stádo. Obozretnosť a pozornosť voči cirkevnému kontextu a miestnej kultúre umožňujú pripustiť rôzne spôsoby aplikácie, ale nie úplne alebo definitívne odmietnuť túto cestu, ktorá sa kňazom predkladá.

### **3. Chýlostivá situácia niektorých krajín**

Prípady niektorých biskupských konferencií treba chápať z hľadiska ich vlastnej situácie. Vo viacerých krajinách existujú silné kultúrne a dokonca právne problémy, ktoré si vyžadujú čas a pastoračné stratégie presahujúce krátkodobý rámec.

Ak tam existujú zákony, ktoré trestajú samotné prihlásenie sa k homosexualite väzením a v niektorých prípadoch aj mučením či dokonca smrťou, je samozrejmé, že požehnanie by bolo nerozvážne. Je jasné, že biskupi nechcú vystavovať homosexuálne osoby násiliu. Avšak je dôležité, aby tieto biskupské konferencie neobhajovali iné učenie, ako je v tomto vyhlásení schválenom pápežom, pretože je to trvalé učenie. Majú skôr navrhnúť potrebné štúdium a rozlišovanie, aby sa v danej situácii konalo s pastoračnou obozretnosťou.

V skutočnosti existuje nemálo krajín, ktoré v rôznej miere odsudzujú, zakazujú a kriminalizujú homosexualitu. V týchto prípadoch, odhliadnuc od otázky požehnania, existuje aj dôležitá a rozsiahla pastoračná úloha zahŕňajúca formáciu, obranu ľudskej dôstojnosti, učenie sociálnej náuky Cirkvi a rôzne stratégie, ktoré nie je možné unáhliť.

### **4. Skutočná novinka dokumentu**

Skutočnou novinkou tohto vyhlásenia, ktorá si vyžaduje veľkorysé úsilie každého bez výnimky, aby bola prijatá, je možnosť požehnania iregulárnych párov. Je to výzva rozlišovať dve rôzne formy požehnania: „liturgické alebo ritualizované“ a „spontánne alebo pastoračné“. V predstavení dokumentu sa jasne vysvetľuje, že „význam tohto dokumentu spočíva v tom, že poskytuje nový a špecifický príspevok *k pastoračnému významu požehnaní*, ktorý umožňuje rozšíriť a obohatiť ich klasické chápanie, úzko prepojené s liturgickou perspektívou. Táto teologická reflexia, vychádzajúca z pastoračnej vízie pápeža Františka, znamená skutočný vývoj vzhľadom na to, čo doteraz povedal o požehnaní Učiteľský úrad a oficiálne texty Cirkvi.“

Vychádza to z pozitívneho hodnotenia „ľudovej pastorácie“, ktoré sa objavuje v mnohých textoch Svätého Otca. V tomto kontexte nás Svätý Otec vyzýva, aby sme si cenili jednoduchú

vieru Božieho ľudu, ktorý aj uprostred svojich hriechov vychádza zo svojej imanencie a otvára si srdce, aby prosil o Božiu pomoc.

Skôr z tohto dôvodu, než s ohľadom na požehnanie irregulárnych párov, má text dikastéria vznešenú formu „vyhlásenia“, ktorá znamená oveľa viac ako *responsum* alebo list. Ústrednou témou, ktorá nás vyzýva najmä k prehĺbeniu pastoračnej praxe, je širšie chápanie požehnaní a návrh na rozšírenie pastoračných požehnaní, ktoré si nevyžadujú rovnaké podmienky ako požehnanie v rámci liturgie alebo obradov. V dôsledku toho si text, odhliadnuc od polemiky, vyžaduje snahu o pokojnú reflexiu, so srdcom pastierov, oslobodeným od akejkolvek ideológie.

Hoci niektorí biskupi považujú za rozumné tieto požehnania zatiaľ neudelovať, stále platí, že všetci musíme neustále rásť v presvedčení, že požehnanie, ktoré nie sú ritualizované, neznamenajú posvätenie človeka alebo páru, ktorý ich prijíma, a nie sú ani ospravedlnením všetkých jeho skutkov, ani potvrdením života, ktorý vedie. Keď nás pápež požiadal, aby sme rástli v širšom chápaní pastoračného požehnania, navrhol, aby sme sa zamysleli nad takým spôsobom požehnania, ktoré si nevyžaduje klásť mnohé podmienky pre vykonanie tohto jednoduchého gesta pastoračnej blízkosti, ktoré je prostriedkom podporujúcim otvorenosť voči Bohu uprostred najrôznejších okolností.

## **5. Ako konkrétne vyzerajú takéto „pastoračné požehnania“?**

Aby sa „pastoračné požehnanie“ jasne odlíšilo od liturgického alebo rituálneho požehnanie, musí byť predovšetkým veľmi krátke (porov. č. 28). Sú to požehnanie trvajúce niekoľko sekúnd, bez obradu a bez použitia *Benedikcionálu*. Ak oň žiadajú dvaja ľudia spoločne, jednoducho ide o prosbu o pokoj, zdravie a iné dobré od Pána pre týchto dvoch ľudí, ktorí oň žiadajú. Zároveň sa prosí, aby žili Kristovo evanjelium v plnej vernosti a aby Duch Svätý zbavil tieto dve osoby všetkého, čo nezodpovedá jeho božskej vôli, a všetkého, čo si vyžaduje očistenie.

Táto neritualizovaná forma požehnanie, ktorá je jednoduchá a krátka, nemá za cieľ ospravedlniť nič, čo nie je morálne prijateľné. Samozrejme, nejde tu o sobáš, ale ani o „schválenie“ alebo ratifikáciu čohokoľvek. Ide jednoznačne o odpoveď pastiera na prosbu dvoch ľudí o Božiu pomoc. Preto v tomto prípade kňaz nekladie podmienky a nechce poznať intímny život týchto ľudí.

Keďže niektorí nastolili otázku, ako by mohli tieto požehnanie vyzeráť, pozrime sa na konkrétny príklad: predstavme si, že uprostred veľkej púte rozvedený pár v novom zväzku povie kňazovi: „Dajte nám, prosím, požehnanie, lebo si nemôžeme nájsť prácu, muž je veľmi chorý, nemáme svoj domov a náš život sa stal veľmi náročným: kiež nám Boh pomáha!“

V takomto prípade môže kňaz predniesť jednoduchú modlitbu, ako napríklad:

**„Pane, zhliaďni na tieto svoje deti, daj im zdravie, prácu, pokoj a vzájomnú pomoc. Oslobod' ich od všetkého, čo je v rozpore s evanjeliom a daj, aby žili podľa tvojej vôle. Amen.“** A na záver urobí znak kríža nad každým z nich.

Je to otázka desiatich alebo pätnástich sekúnd. Má zmysel odoprieť tento druh požehnanie týmto dvom ľuďom, ktorí oň prosia? Nemali by sme podporiť ich vieru, či už je malá alebo

veľká, pomôcť ich slabosti božským požehnaním a vytvoriť kanál pre otvorenosť voči transcendentnu, ktorý by ich mohol do viesť k väčšej vernosti evanjeliu?

Aby sa predišlo pochybnostiam, vyhlásenie dodáva, že „keď o modlitbu požehnaní, hoci aj vyslovenú mimo obradov stanovených v liturgických knihách, požíada pár v iregulárnej situácii, toto požehnanie sa nikdy nesmie konať súčasne s civilnými obradmi uzatvorenia zväzku a ani v nijakej súvislosti s nimi. A nesmie sa konať dokonca ani s odevom, gestami alebo slovami, ktoré sú vlastné obradu uzavretia manželstvu. To isté platí, keď o požehnanie žiada pár rovnakého pohlavia.“ (39) Teda je jasné, že sa nesmie konať na dôležitom mieste v posvätnnej budove alebo pred oltárom, pretože aj to by spôsobilo zmätok.

Z tohto dôvodu je každý biskup vo svojej diecéze na základe vyhlásenia *Fiducia supplicans* oprávnený zaviesť tento typ jednoduchého požehnaní so všetkými múdrymi a pozornými odporúčaniami, no v žiadnom prípade nie je oprávnený navrhovať alebo zaviesť požehnaní, ktoré by sa mohli podobáť liturgickému obradu.

## 6. Katechéza

Na niektorých miestach bude možno potrebná katechéza, aby každý pochopil, že tieto druhy požehnaní nie sú schválením života, ktorý vedú tí, čo o ne prosia. Nie sú ani rozhrešením, pretože tieto gestá majú ďaleko od sviatosti alebo obradu. Sú to jednoduché prejavy pastoračnej blízkosti, ktoré nekladú rovnaké nároky na prijímateľov ako sviatosť alebo formálny obrad. Všetci si budeme musieť zvyknúť a prijať fakt, že ak kňaz udeľuje takéto jednoduché požehnaní, nie je heretik, nič neschvaľuje a nepopiera katolícku náuku.

Môžeme pomôcť Božiemu ľudu objaviť skutočnosť, že tieto druhy požehnaní sú len jednoduchými pastoračnými kanálmi, ktoré pomáhajú ľuďom prejavíť svoju vieru, hoci sú veľkými hriešnikmi. Preto tým, že dávame tieto požehnaní dvom ľuďom, ktorí spoločne prídu a spontánne o ne prosia, ich neposväcujeme, negratulujeme im, ani neschvaľujeme tento druh zväzku. V skutočnosti sa to isté deje, keď požehnáme jednotlivcov, pretože jednotlivec, ktorý žiada o požehnanie – nie o rozhrešenie – môže byť veľký hriešnik, ale neodopierame mu uprostred jeho boja o prežitie toto otcovské gesto.

Ak to bude objasnené pomocou vhodnej katechézy, môžeme sa zbaviť strachu, že tieto naše požehnaní môžu byť vyjadrením niečoho nevhodného. Môžeme byť slobodnejšími a možno aj bližšími a plodnejšími služobníkmi, lebo naša služba bude bohatá na otcovské gestá blízkosti, bez strachu, že budeme zle pochopení.

Prosíme Pána, ktorého narodenie sme nedávno slávilí, aby všetkých obdaril štedrým a nezaslúženým požehnaním, aby sme mohli prežiť svätý a šťastný rok 2024.

kardinál Victor Manuel FERNÁNDEZ, *prefekt*

Mons. Armando MATTEO *Sekretár pre doktrinálne oddelenie*